

DE NOORD-BRABANDER.

Staan- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

(Verschijnende driemaal ter week; Vrijdag, Donderdag en Zaterdag)

ABONNEMENTSPRIJS
12.50 per de Stad / 12.-
Franco per post .. 14.-

ADVERTENTIE
15 cent de regel
halve, 35 cente regel.

HET PLACET

DE GRONDWET.

Om zulks te bewijzen is er niets meer noodig, dan te zien, wat de Katholieke kerk en wat het Placet is.

De Katholieke kerk is, wat haar regeringsvorm aangaat, eene monarchie, wel eenigzins getemperd, zoo men wil; maar toch altijd eene monarchie.

Het hoofd der zuiver kerkelijke monarchie is de Paus van Rome. Hij is het middelpunt van het Katholicismus, de Godsmant, die alle kerkelijke magt in zich vereenigt, en van wien alle magt der onderhoorige hiërarchie uitgaat; hij is de steenrots, waarop wij weten, dat Christus zijne Kerk gebouwd heeft; hij is de stedehouder van Christus op aarde, en daarom de spil, de noodzakelijke spil, waar om het geheele Katholicismus zich beweegt.

De vereeniging met de kerk van Rome, dat is met den Paus, is derhalve een levensbeginsel van het Katholicismus. Indedaad, scheiden wij ons van de gemeenschap met den Heiligen Stoel af, wij houden op Katholijken te zijn; wij worden Schismatieken.

Het ligt in den aard der zaak, dat de betrekkingen van den Paus tot de Katholijken, en omgekeerd, niet slechts noodzakelijk, maar ook menigvuldig zijn. Het zijn de wederzijdsche betrekkingen van koning en onderdaan, maar in eene andere, in eene zuiver kerkelijke sfeer, die uit het geweten ontspruit, en alleen door het geweten gesanctionneerd is.

De grondwet, welke de vrijheid der godsdienstige begrippen en daarom ook de vrijheid der Katholieke godsdienst begrippen gewaarborgd heeft; waarborgde ons dus op de eerste plaats, als het levensbeginsel der Katholijken, de vrije gemeenschap met den Heiligen Stoel.

Wij gelooven niet dat het bestuur zulks zal ontkennen; wij weten althans niet, dat zulks ooit van die zijde ontkend is geworden. Integendeel, zoo wij ons niet vergissen, dan is zulks door hetzelfde meer dan eens, ten minste zijdelings toegestaan.

« De godsdienst is vrij, zegt het blad » van den Heer van Hall, maar de regering van den staat moet zorgen, dat hare

bediening, het grondgebied, waarop, en » waarop alhoort zij zich vrijkuntten bewegen, nimmer verlaten.»

Wij willen de regering van den staat die zorg niet betwisten; maar wij hebben recht te vragen, dat de regering die zorg niet zoo ver uitstrekke, dat zij de *vrijheid* wegneemt; en dit doet het placet: zulks is reeds bewezen geworden in een uitnuttend ingezonden stuk van het voorlaatste nummer; wij willen evenwel daarop terug komen, dewijl het eene zaak is van zooveel gewigt.

Wat is het placet? Het is eene censuur, welke op alle besluiten gelegd wordt, die ons Katholijken van ons hoogst kerkelijk gezag worden toegezonden. Ingevolge van het placet zal het afhankelijk gemaakt worden van een Protestantsch Gouvernement, of eenig kerkelijk besluit van den H. Vader, dat voor ons in alle geval is geweten verplichtend is, hier te lande mag ten uitvoer gelegd worden. Maar daardoor wordt de gewetensvrijheid geschonden; en nog daarboven wordt daardoor van zelf de hoogste magt in onze kerk verplaatst, en overgebracht van den Paus op het wereldlijk gezag, dat placeteert.

Men zegge niet, dat zulks het inzicht niet is, dat men alleen wil voorkomen; dat het kerkelijk gezag zich niet op het terrein van het wereldlijke begeert: want de vraag is niet, welk inzicht het Gouvernement heeft; maar wat een placet onvermijdelijk met zich voert. Welnu een placet erkennen, is de pauselijke beschikkingen ondergeschikt maken aan de goedkeuring der regering, dus ook aan de afkeuring; dat is, met andere woorden, de regeling van onze heilige Godsdienst aan het wereldlijk gezag geheel onderwerpen. En dit is eene aanmatigende absurditeit.

Wat men daarvan een ander bewijs? Men hoore slechts het geval om; en het zal een ieder duidelijk blijken.

De kerkelijke magt is eene volkomen onafhankelijke magt in hare sfeer; even onafhankelijk als de wereldlijke in de hare.

Men kan zoo men wil, het bestaan der kerkelijke magt ontkennen: maar men wete dat de kerkelijke magt ten minste eene daadzaak is, welke zich niet laat weg redeneeren.

Gelijk het staatsbestuur bevreesd is, dat de kerkelijke magt op de zijne zal inbreuk maken; zoo ook moet de kerkelijke bedacht zijn, dat

het wereldlijk gezag zich niet op haar terrein begeeft. Het is ook voor het kerkelijke gezag eeneplicht, toe te zien, dat het gouvernement zich niet buiten de palen begeeft, waarmede het zich alleen vrijelijk bewegen mag. Indien nu de regering beweert ingevolgdie zorg, het recht te hebben, de besluiten van het kerkelijke gezag te placeteeren; dan heeft ook het kerkelijke gezag het recht de besluiten van de burgerlijke wetgevende magt te censurereen. Want beiden zijn even onafhankelijk, en beiden hebben evenzeer zorg te dragen, dat de eene de magt der andere niet usurpeere.

Waarom zou dusdanige bewering van de eene magt usurpatie, absurditeit wezen: van de andere niet. Wij zien daarin geen verschil.

Wat men ook zeggen moge, het placet is vrijheid-doodend. Het is een preventieve maatregel, die daardoor van zelfs alle gelegenheid geeft tot willekeur. Het is wat de censuur op de drukpers is. Gelijk deze laatste met de vrijheid der pers onbestabaar is, zoo ook is het placet met de vrijheid der Godsdienst onmogelijk over een te brengen.

Wie zou in het vrije Nederland eene censuur op de drukpers kunnen dulden? Immers niemand. En waarom zou men dan der regering vergunnen, eene censuur op de Katholieke kerk te leggen? Heeft deze niet evenveel aanspraak op grondwettige vrijheid, als de andere? En vanwaar zal men het recht ontleenen om deze vrijheid te verkorten, te vernietigen, op eene wijze, welke allen moeten het bekeunen, ten opzichte der andere ongrondwettig zijn zoude. Zijn beide niet gelijkelijk op dezelfde wijze door de grondwet gewaarborgd?

Moet de staat ook niet toezien, dat de drukpers van hare vrijheid geen misbruik make, zich niet buiten den kring begeeft, waarbinnen alleen zij zich vrijelijk bewegen mag? De staat ziet dan ook toe, maar niet door preventieve maatregelen: alleen door *représsie*: de eersten zouden vrijheid doodend zijn, de anderen zijn voldoende om misbruik te weeren, en laten de vrijheid ongeschonden.

Zoo ook behoort men met de vrijheid van Godsdienst te doen. Indien men tegenover het Katholijk kerkelijk opperhoofd dan volstrektelijk wapenen wil; welnu, hoezeer wij de noodzakelijkheid daarvan niet

inzien, dat men zulks door repressieve maatregelen uitvoert; deze zullen meer dan voldoende zijn, om het kwaad, dat men ongegrond vreest, te weeren; en tevens de Godsdienstrijheid ongeschonden laten.

Die meer begeert, beoogt overheersching, beoogt verdrukking, beoogt slavernij voor de Katholieke Godsdienst. Eene slavernij welke wij, God dank, outwasseu zijn, en die men beproeven kan ons op te dringen, maar nooit, hier zoo min als elders uitwerken zal, wat men er zich van voorstelt. Dat men zich dit wel voor oogen stelle.

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL 12 October. De Reis Effendi heeft aan de ambassadeurs eene communicatie gezonden, betreffende den Libanon. Hij meldt hun dat de Seraskier Muri-Mustapha-Pacha niet langer te Beyrouth zal blijven, dan tot de nieuwe gouverneur Essad-Pacha, aldaar zal zijn aangekomen.

De beide stoombooten welke met 2000 man geregelde troepen, naar Syrie vertrokken zijn, hebben bevel ontvangen om de Albanen, die in dat land in garnizoen lagen, aanboord te nemen, en hen naar hier terug te brengen.

Uit Téheran is de tijding gekomen, dat de Schah de bemiddeling van Engeland heeft aangenomen, welke hem door de Porte was aangeboden, ten einde de geschillen welke tusschen de beiden hoven waren ontstaan, op te lossen.

(Augsb. Zeitung.)

EGYPTE

ALEXANDRIE 7 October. Eene groote karavane is, na eene marsch van drie dagen, van Siout, alhier aangekomen. Dezelve bestaat uit omstreeks 6000 kameelen, en voert eene groote hoeveelheidivoor, struisvederen, en goudstof met zich mede. Het is te wenschen, dat derzelver aankomst eene gelukkige uitwerking op den koophandel zal hebben, die reeds sedert eenigen tijd zeer veel geleden heeft. Sedert twaalf jaren is geene karavane van deze soort op Egyptisch grondgebied geweest.

SPANJE.

MADRID 26 October. Bij besluit van den 8 dezer maand, heeft Espartero, Zurband tot Inspecteur generaal der militaire douanen van de vier Provinciën van Catalonië benoemd. Zichier hoe het gouvernement van den regent, de wederzijdsche verplichtingen voor de handelingen van Zurband rijkent.

Men vergunne ons over dit onderwerp eenige daadzaken aan te halen. Toen in het afgelopen jaar, te Bilbao, dit wilde dier, genaamd Zurband, dit ellendig opperhoofd der dieven, dat het boevenkleed voor den generaal ook vercoisseld heeft, fusillade, gevangen sette, met geldboeten straft, en de huizen met soldaten hetzij met recht of onrecht, overlaade (dit zijn de zeldo uitdrukkingen van den National), ontstond eene algemeene kreet van verontwaardiging in geheel Europa. Espartero antwoordde daarop met Zurband tot maarschalk te verheffen, die toen slechts brigadier was.

Toen hij, eenige maanden geleden, in Catalonië op nieuw was begonnen te fusilleren, werd de strenge verontwaardiging verdubbeld. De geheele onafhankelijke pers had hare stem naar Espartero verheven, om recht te vragen. Espartero heeft daarop aan Zurband het groot kruis der orde van Isabella-la-Catholique gezonden.

Toen de beestachtige woede van den Constituti-onel-proconsul van Catalonië zich tot een onier landgenooten uitbrekte: toen de heer Lesbrze be-ledigd, geelgemaakt met de roeten getrapt werd, zelfs op den oogenblik dat hij zijnen titel van Franschman bij een luitenant Espartero wilde doen gelden; dat wil zeggen, toen het dezen titel,

toen het de Fransche vlag was, die onbeschaamd werd aangerand, toen eischte de fransche pers eene herstelling. Men heeft zoo even gezien, hoe spoedig en op welke wijze Espartero aan dezelve voldanning weet te geven.

Derhalve heeft Zurband zoowel onder het ministerie van Rodil als onder dat van Gonzalez, bij iedere aanklagte zijner gruwelen, nieuwe en schitterende bewijzen der goedkeuring van den regent ontvangen. Wij zullen zien, of men ook uit deze daadzaken de gevolgtrekking kan maken, dat niet onbillijker is dan aan het spaansch ministerie en aan den regent rekenschap van de misdaden van Zurband te vragen. (Presse.)

FRANKRIJK

PARIJS 3 November. Morgen zal het hof weder op het Pateis der Tuilerien deszeifs intrek nemen; heden eindigt ook de Vacantie van het groote hofschaaam van de Magistratuur.

De heer Thiers is te Parijs aangekomen.

Hij gelezenheid van den Allerzielen dag (2 November) was de toevloed van volk, die de Kerkhoven bezocht, om Kranzen of Bloemen op de grafven hunner overledene bloedverwanten te planten, nog grooter dan gewoonlijk. Men schat dat ongeveer 30,000 personen het kerkhof van Père-Lachaise bezocht hebben.

Brieven uit Lissabon van den 24 October, die van de aankomst van den Prins van Joinville en van den Hertog van Aumale, in genoemde Haven, gewag maken, melden dat de Prinsen aldaar zullen vertoeven, tot de aankomst van een lijneschip van Toulon, hetwelk men aldaar verwacht; hetzelfde moet de prins van Joinville op zijne reis naar Brazilië vertzellen.

De Hertog van Aumale zal zich aanboord van het stoomschip Armadens naar Algiers begeven, maar hij zal aan geene Expeditie hoegenaamd meer deelnemen.

De prins van Joinville zegt men, begeeft zich naar Brazilië op een huwelijk met de Princesse Januaria, zuster des Keizers, aantegeaan.

Volgens andere brieven zal de Prins slechts aan de feesten deel nemen, die bij gelegenheid van het huwelijk van den keizer met de Princesse van Napels, eene zeer nabestaande bloedverwante van den Prins van Joinville, plaats zullen hebben.

De correspondenten uit Lissabon bevatten nog, dat onderhandelingen tusschen de hoven van Madrid en Portugal tot een gewenscht gevolg geleid hebben.

De brieven melden dat de Regent in deze omstandigheden met regtvaardigheid gehandeld heeft.

Men leest in de Haro:

De Heer N., een groot liefhebber van de jagt, ging op zekeren morgen zeer vroeg uit, met oogmerk om op eene bepaalde plaats te jagen; doch in langen tijd niets geschoten hebbende, besloot hij langs den zeekant te gaan. Toen hij in een schuitje over de rivier de Orne ging zag hij twee schoone duiven in zijne rigting aankomen. Aanleggen en schieten was het werk van een oogenblik; een der beide vogels viel in de rivier, maar toen de Heer N. met het schuitje nader bij kwam, om dezelve te grijpen, kwam de andere welke niet getroffen was toetschieten, en vloog herhaalde keerch rondom die welke reeds gedood en in het bezit van den jager was. Deze maakt zich gereed om ook de andere duif hetzelfde lot te doen ondergaan, toen dezelve rondom hem kwam vliegen, zich op zijnen schouder nederzette en zich eindelijk liet vangen.

Men oordeele over de verwondering van den jager, welke nog grooter werd, toen hij de arnie dieren van naderbij beschouwde en bemerkte dat zij eenen band om den hals hadden. De Heer N. beschouwde de banden oplettend: in ieder van deze bevonden zich twee edelgesteenten, en rondom dezelve las men deze letters ALB-VIC et AL 1840 daarboven stond een hart met twee pijlen doorboord. » Van waar kwam dit jaar? Wilden deze

woorden nie zeggen Alexandrina-Victoria en Albert, en behoorden deze beide vogels niet aan de Koningin van Engeland? Wij weten het niet. De diamanten welke in de banden gevonden worden, zouden echter ons gewelen hevenigen, daar een juwelier van Caen, naar men zegt 2000 franken voor dezelve heeft geboden.

Het beroemde uurwerk van den Straatsburger toren is op den 23 September, gedurende de aanwezigheid der natuur-onderzoekers, voor het eerst weder aan den gang gebragt, nadat een bekwaam horologiemaker zich vier jaren lang met het in orde brengen van hetzelfde had bezig gehouden. Dit uurwerk is, gelijk men weet, een der merkwaardigste van Europa: met weten-chappelijke juistheid duidt het de bewegingen van ons gansche zonnestelsel rondom de zon aan. Zeven figuren verbeelden de zeven dagen der week en ieder derzelve verschijnt op den daarvoor aangewezen dag. De vier onderdommen vertoonen zich, om de kwart-uren te slaan, terwijl de dood de heele uren staat. Ten twaalf ure komen de twaalf apostelen, de ren na den ander, te voor-schijn, en buigen zich neder voor den Zaligmaker, die hun den zegen schenkt. Op hetzelfde oogenblik klappt een haan met de wicken en kraait driemaal.

PARIJS 5 November. De Koning Leopold is dan eindelijk weder naar Brussel vertrokken; morgen (zondag) moet aldaar een Kabinets-raad gehouden worden, waarin de opatelling van de troonrede, die de Koning aanstaande dingsdag aan de Kamer adresseeren zal, plaats hebben zal. De minister van finantien bevond zich hier sedert 8 dagen bij Z. M. de Heer Bricy, heeft alzo gelegenheid gehad, getuigen te zijn van het mislukken der onderhandelingen van Z. Belgische Majestrit. Gedurende dien tijd reisde een ander minister, die der publieke werken, op de nieuwe Duitsehe Spoorwegen aan de Rijnhoovers, en moest zelfs tot Straatsburg gaan; maar zulks schijnt toch niet het geval te zullen zijn, want Z. Exc. wordt morgen weder te Brussel verwacht.

BELGIE

BRUSSEL 3 November. De Heer Olivier Leclerg is in den nacht van den 31 October op den 1 November in den ouderdom van 81 jaren te Brussel overleden.

Onder de Hollandsche wetgeving werd hij in 1816 met den heer Canningen naar Parijs gezonden, om de liquidatie van de Nederlanden met Frankrijk te regelen. Later werd hij tot procureur-generaal, bij het hof van appel te Luik benoemd. Gedurende verscheidene jaren had hij zitting in de tweede-kamer der Staten Generaal, en werd eindelijk tot lid van den raad van State gekozen.

NEDERLANDEN

BAARDWIJK 6 November. Gisteren avond omstreeks 8 ure ontstond alhier een hevige brand, waardoor in den tijd van bijna een uur veertien huizen en vier schuren een prooi der vlammen zijn geworden. Dezelve is ontstaan in het werkhuis van den timmerman G. van Hulten, dooh de oorzaak is voor als nog onbekend. Eene ondevrouw van bijna 82 jaren is ter nauwernood de vlammen ontkomen, evenwel is haar toestand thans zeer bedenkelijk.

Door deze ramp zijn onderscheidene huisgezinne van afke beroofd geworden.

Den 23. October overleed te Rotterdam de heer G. N. de Haan, in leven Ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, titulair Schout-bij-Nacht, gepensionoord Equipagemeester der Marine bij het Hoofd-departement der Schepen, oud lid der Provinciale Staten van Zeeland, en van den Raad der stad Vlissingen.

Tweede Kamer

STATEN-GENERAAL.

Zitting van den 2 November.

In deze zitting worden gelezen de notulen van het verhandelde in de zitting met gesloten deuren.

van 26 October jl., waarin de Heer Schooneveld het voorstel gedaan heeft, om eene verandering te brengen in het reglement der Kamer, waarbij vastgesteld wordt, dat de beraadslaging over adressen aan den Koning altijd in het geheim zullen plaats hebben. Na eene beraadslaging, werd in omvraag gebracht de vraag, of de Kamer van de aan de orde van den dag gestelde beraadslaging over het ontwerp van adres, in antwoord op de troonrede. Met eene meerderheid, van 36 tegen 14 stemmen werd die vraag ontkennend beantwoord. Nu eene beraadslaging, werden er twee stemmingen gehouden. De eerste over de dertiende zinsnede, welke inhield: *Wij hadden gewenscht ons te kunnen oortuigen van de bevredigende uitkomsten van het lager onderwijs onder de werking der jongste verordeningen.* Met eene meerderheid van 26 tegen 25 stemmen werd bepaald, dat dit deel der 13de zinsnede zou wegvallen. Ook over de 15de zinsnede, nopens het te kort, werd gestemd. Met eene meerderheid van 47 tegen 4 stemmen werd besloten, die zinsnede onveranderd te behouden. Ten slotte werd het geheele Adres met eene meerderheid van 43 tegen 3 stemmen aangenomen. Eindelijk werd besloten, het voorstel van den Heer Schooneveld te doen drukken en aan de afdelingen te verzenden.

Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingekomen een ontwerp van wet, vergezeld van eene Memorie van Toelichting, inhoudende eene nadere tijdsbepaling voor de wettelijk verbindende kracht van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken.

— Door het departement van Oorlog is last gegeven, om de miliciens-plaatsvervangers der liggings van 1838 en 1839, die zich bij de regementen infanterie in active dienst bevinden, onvervuld in het genot van groot verlof te stellen.

Ingezonden Stukken.

BUITENGEWONE VERGADERING

der

prov. Staten van Noord-Brabant,

Die geopend zal worden den 8 November 1842.

Die Vergadering, zal uit meer dan een oogpunt beschouwd, meest belangrijk zijn, want, is men wel onderrigt, dan zullen de volgende zaken, ter oetverving van Hun Edel Groot Achtbare worden aangeboden:

a. De definitieve vaststelling van het plan, tot daarstelling eener verbeterde communicatie, in onderscheidene streken van dit gewest en het begin van uitvoering in den aanleg van eenige straatwegen.

b. De beslissing zoo mogelijk, omtrent het ontwerp van een nieuw gemeenschapsmiddel tusschen Eindhoven en Helmond, door middel eener vaart of kanaal of wel door eene steenweg.

c. De beantwoording van eenige ministeriele vragen, met betrekking tot de aanhangige concept-wetten, nopens de bevoegdheid om deel te nemen aan de provinciale en plaatselijke besturen, en nopens de uitoefening van het stemrecht ten platten lande en in de steden.

d. Het formelen eener voordragt van drie kandidaten voor de betrekking van Raadsheer in het provinciaal hof.

Zoo dat in de eerste plaats, de nadere behandeling, ja de eindbeslissing wordt te ontmoet gezien van de geprojecteerde straatwegen; een onderwerp dat de algemeene belangstelling heeft opgewekt, dat in de beraadslaging van 16 Junij, zoo krachtig is ondersteund, waarvoor onze afgevaardigden zoo gewaagde gesand schepen, en dat later met eene meerderheid van 47 tegen 4 stemmen de bevestigende gemeenten van 16 Junij, in de kosten van aanleg is geparageerd worden.

Algemeen wenscht, ja, verlangt men dan ook, dat men niet langer terug deince, om de verdere kosten, tot daarstelling dier wegen, uit de provinciale fondsen aan te wenden, en men geene uitgaven schuwe, die den ingezetenen zoo voordelig zijn en waarvan ieder zoo zeer het nut en de noodzakelijkheid inziet.

Dat men ons dan toch niet langer die verbetering onthoude, die ons door de Groudvet gewaarborgd zijn, naar het genot van welke, zoo velen niet verlangen uitsien en die alzoo niet uit het oog mogen verloren worden, in den oogenblik dat men zich die voorspiegelt, of dat ons dezelve toelagchen.

Wij verwachten dan ook ten dien aanzien geen uitstel, geene teleurstelling meer, maar een onmiddellijk begin van uitvoering, waarvoor het oogenblik zoo gunstig is en waardoor aan den schameelen daglooner bij gebrek aan werk, nog gelegenheid kon verschaff worden in den ophan-den ginde winter en bij dat laagste prijs der levensmiddelen zich en de zijnen een stuk brood te bezorgen.

In de tweede plaats zullen de uiteenloopende gevoelens over het meerdere of mindere belang van eenen weg of van eene vaart tusschen Eindhoven en Helmond, moeten worden geconcentreerd en zoo doende zal er hier een onderwerp behandeld worden, dat van zeer teederen aard en moeilijke beslissing is.

Wij hopen dat hier het algemeen wezenlijke belang op het oog gehouden en de strikste onzijdigheid zal betracht worden; dat men rondborstig voor zijn gevoel en uitkomen en krachtige bewijsgronden aanvoeren waarom in casa, een kanaal verkieslijker of een steenweg nuttiger is.

Dan nog zal men in de derde plaats raadplegen over het Stem- en Kiesrecht, of er ook verandering wenschelijk is in de vertegenwoordiging der verschillende standen; of het personeel van H. H. gedeputeerde staten ook voor vermindering vatbaar is; of die keuze geheel vrij zal zijn, dan wel, dat men zich tot de drie standen zal bepalen: verder zal de taxo of census voor het stem- en kiesrecht, zoowel in de steden als ten platten lande in verhouding worden gebracht, waartoe vermoedelijk eene rangschikking van klassen, zal worden aangegeven.

Moelijke taak voorwaar, waarbij de geest des raads en der wijsheid de behandeling moge bestieren, opdat de deliberantien ten deze onze belangen beveiligen en onze rechten bevestigen mogen.

Wijders is ook nog aan de orde, het benoemen van drie Personen, aan wien wij onze eer, ons fortaim, ons geluk, ja, ons leven zullen toevertrouwen.

Eene zaak van waarachtig belang en die behoudens alle achtung en eerbied welkom en aan onze representanten verschuldigd is, wel mag aanbevolen worden.

Hier moet zonder vrees, uit overtuiging en niet vertrouwen gehandeld worden; geene kuiperij mag hier de ware verdiensten onderdrukken, het geldt hier niet, het belang van den persoon, maar van het ambt, de post moet niet den man, maar de man den post verrispen;

Men moet 's Konings kroon niet beperken en dit zal dan ook niet; — de leden der Staten van Noord-Brabant, beseffen zo zeer het gewigt der taak die op hen rust, zij zullen zich even als in Julij II. het vertrouwen weten waardig te maken, waarmede men hen vereerd heeft.

Zij zullen mannen voordragen, van wier belangstelling in het goed van men ten alle oetruigd is, en van dewelke wij reeds de verzekering hebben, dat de wet hun gelidster zal zijn.

God geve! dat wij door zoo te zien handelen, onze hoop verlevendigt en ons vertrouwen in de toekomst bevestigd zien en onzen waardigen Gouverneur, steeds onzag bijre, van mannen, wier beginstelen zoo lieflijk, wier bedoelingen zoo zuiver zijn en wier eenig doelwit is..... bevordering van het wezenlijke heil van Noord-Brabant.

Boekbeoordeling.

Het volgend Ingezonden Stuk verlosten wij gaarne eene plaats in onze kolommen.

Met een moeilijk zijn eene volledige schets te leveren van het merkwaardig boekwerk door den heer Dr. Wap geschreven en dezer dagen bij J. F. Demelinne van de pers gekomen onder den titel van: **GEDENKBOEK DER INHULDIGING EN FEESTOTTEN VAN Z. M. WILLEM II.**; de verdiensten van dat nieuw en eigenaardig voortbrengsel van des schrijvers bedrevens pen, laten zich inderdaad slechts waarnemen bij de lezing van het werk zelf. Intusschen kan ik den lust niet onderdrukken, daarover een enkel woord te zeggen, al zou zulks dan ook slechts strekken tot eene blijk te meer aan Dr. Wap gegeven, dat 's Hertogenbosch, dat Noord-Brab. hoogen prijs stelt op het voorrecht hem verschuldigd, van aan de 's Hertogenbosch een in de hoofdstad dier provincie geschreven en uitgegeven Gedenkboek overteleveren, hetwelk niet slechts is een getrouw verhaal van de feesten, welke onzen beminden Koning begroot hebben, van de zich opgevolgde gebeurtenissen, de opruiming van namen, en dagteekeningen, — maar eene levendige schildering der gemoedsgesteldheid van Nederland in dat gewigtig tijdperk, waarin zoo veel ernst met zooveel vreugde, zooveel weemoed met zooveel verwachting, zooveel kinderlijke gehechtheid aan het stamhuis met zooveel warschheid van de tot toen gevolgde staatkunde, zich vermengden. Het gedenkboek der inhuldiging is de gedenkpenning van Nederland in 1840 op 41, waarop de afbeelding van den Vorst en van het volk met meesterlijke hand gestempeld staat.

Dr. Wap had zich reeds door menig werk, in anderen schrijfrant, naam verworven, Wij kenden hem door reisbeschrijving, door dichtstukken; wij kenden hem als publicist, als letterkundige; wij hadden van hem wetenschappelijke werken, humoristische, critische en satijrische voortbrengselen; — zijn Gedenkboek levert ons het bewijs, dat alle die verscheidenheden de vruchtbaarheid zijner pen niet hebben uitgeput, dat geen schrijfrant hem vreemd is, dat geen onderwerp buiten zijn bereik ligt. Hij kon zich als schrijver onder geene nieuwe gedaante meer voordoen, dan onder die van geschiedschrijver: wel nu hij is ook geschiedschrijver. Hij heeft in de beschrijving van een zeer bepaald en beperkt onderwerp, blijk gegeven, dat hij het talent bezit van, niet alleen gebeurtenissen, maar menschen te maaken, de kenmerkende tekenen des tijds te boekstaven, en aan onze neeven niet slechts de namen der groote mannen de merkwaardige voorvallen, de toestellen, onzer feesten, de wijze onzer jubelviering over te brengen, maar de gansche natie, met den geest die haar bezielt, met de geheele *physionomie* van het oogenblik, aan den lezer voor te spiegelen. Hij heeft buitendien eene moeilijke proef doorstaan, met een onderwerp te behandelen, hetwelk uit zijnen aard, ten gevolge van de zich gedurig op verschillende plaatsen telkens weder herhalende gebeurtenissen, eenoouig scheen te moeten zijn en in herhalingen doch vervallen. Bij die behandeling is hij niet alleen leesbaar gebleven en volstandig onderhoudend, maar hij heeft, zonder de minste bijzonderheden te verwaarloozen, zonder de nauwkeurigheid in het minste aan stijl op te offeren, van het geheel eene aangename lectuur vervaardigd, des lezers aandacht en belangstelling door dichterlijke tafereelen warins uitboezeningen, de rijkheid van stijl, voortdurend gaande houdende, terwijl intusschen de ongedwongen natuurlijke narratieve stijl den lezer op de verschillende tooneelen rondvoert, en hem van lieverlede, als het ware, doet deelnemen aan gebeurtenissen, welke hij meende slechts als onverschillig toeschouwer bij te zullen wonen.

Van af de eerste bladzijde doet het zich genaken hoe de schrijver zich op het ware standpunt heeft weten te plaatsen. — Gij slaat het Gedenkboek op en ineent daar aanstonda aantetrefen tentoonsprei-

ding van pracht en weelde, van aardsche grootheid; gij meent daar aanstonds vreugde gejuich te zullen hooren opgaan, -- maar neen" » IK ben de Alpha en Omega, het begin en het einde, zegt de almachtige: zie daar de aanhef des boeks. Schoon is het denkbeeld, bij de inleiding der geschiedenis van een zoodanig gewichtig gebeurtenis, uittegaan met eene godsdienstige gedachte; schoon niet alleen maar tevens geheel in den geest van den vorst, dien wij het hoogste wereldsch gezag zien wederleggen onder dankbetuigen aan den Koning der Koningen, en nederige afsmeeking van Godes bescherming over zijnen beminden zoon; geheel in den geest van den Vorst die de teugels van den staat niet anders opneemt dan de oogen ten hemel heffende; geheel in den geest des volks, hetwelk in zijnen vorst een stedhouder Gods ziet, wiens magt van God komt, en hetwelk in de staatswetten alomme den Allerhoogsten als de alpha der soevereine magt huldigt. Bij het lezen dier bladzijde gevoelen wij hoe het hier in de daad meer geldt dan eene louter wereldsche plegtigheid, dan feesten en vreugdevieringen; wij gedenken aan Gods hand ook hier de harten der vorsten bestierende, en wij zien, in hetgeen te gebeuren staat, de vervulling van zijnen Goddelijken ondoorgrondbaren wil; -- en, ingetogen, vol eerbied en ontzag, treden wij de zaal binnen waar de scepter en het zwaard, door God den koningen gegeven, in andere handen zullen overgaan.

Kort, eenvoudig, maar plegtstatig is het verhaal van den afstand en overgang der kroon, even kort, eenvoudig en plegtstatig als de toedragt dier gebeurtenis zelve was. Hier reeds kenmerkt zich in des schrijvers taal, de stemming des lands, welke men in het gansche werk weervindt, zoodat in de medegedeelde denkbeelden des schrijvers, als in de opgeteekende toespraken en opschriften, te weten: hooge ernst, afkeuring der oude vormen, edelmoedigheid uit ontzag voor den afredenden monarch meestendeels verzwegen, hoop en verwachting voor de toekomst, gegrond op de trouw door den Tweeden WILLEM aan de kroon toe zwaeren, welgemeende lofspraak van den aantredenden vorst en uitboezeming van verknootheid, waarin tevens de oude gehechtheid des Bataafschen volks aan zijne vrijheden, doorstraalt. Indedaad « het verste »kroost van ons geslacht zal nog met eerbied en »bewondering heenzien naar de dagen, waarop het »hier beschrevene voorviel, wellicht een der merk»waardigste tijdvakken van de nederlandsche »geschiedenis, en, indedaad, een dier plegtige, »hoogst ernstige oogenblikken in het staatkundige »leven dezès volks: een oogenblik van grooten »overgang, het grenspunt, waar zich de gewichtig»ste verschijnselen voordeden, en nieuwe vormen »de oude vervingen."

Ja, daver, kreet van vreugd, en klink den hemel (tegen) Het heil van Nassau's hufis Noordlands rijksten zegen! Schept luid, O harten, lucht, die voor zijn welzijn slaat; Het jubel van den Vorst, is 't jubel van den Staat.

Het deze, van zoo juiste toepassing gekozene woorden van den Nederlandschen volkdichter, leidt de schrijver ons het vreugdevierende Amsterdam binnen. De lezer waant eene stad onder de oogen te hebben, waar alles zich tot feesten stemt, waar alles 's Konings komst reeds in vreugde vooruitloopt. De schrijver leidt hem als het ware door het jubelend volk heen, doet hem getuigen zijn van alle de bijzonderheden van het feest, van tebereidselen, van aankomst, van welkomst groet, van al de toot, pracht, illuminatie enz., maakt hem bekend met al de personaadjes welke eenigen hoofdrol vervullen.

Schoon door duidelijkheid, uitvoerigheid en onderhoudendheid, is daarna het verhaal der huldiging, hetwelk de schrijver aanvangt met het uitsprekend gekend vers van Van Der Hoop:

God zij met U! Wat dan sterve;
Wat dan ooit zijn luister derve,
In den vloed van lief en leed;
Eene Ster zal lichtglaas geven,
En de hoop alom doen leven,
Dierbre Koning: rits uw Eed.

Zoo als in den aanhef dezes gezegd is, beoog ik niet eene eenigzins volledige schets van het Gedenkboek te geven. Ik zal derhalve het breedvoerig en met zooveel zorg uitgewerkt verhaal der verheven plegtigheid, hetwelk schier voor geene verkorte overbrenging vatbaar is, niet scheuren, noch hetzelfde door eene gedeeltelijke mededeeling ontzien. Wie belijgtstellen in de geschiedenis van hun vaderland, in de geschiedenis van het merkwaardigste tijdperk van huijden leeftijd, en vooral zij, wier betrekkingen daaraan eenigzins aangaan, zullen het onthouden het werk zelf te lezen.

Evenmin zal ik dan ook den schrijver volgen op den vorstelijken togt, alom door zooveel geestdrijf in de toejuiching en liefdesuitboezeming des volks gekenmerkt. Overal onderhoudt het gedenkboek ons aangenaam, overal worden reeds meermaalen verhaalde gelijke voorvallen, door versche kleuren en duizendvormingestijl, veraangenaamd. Enkele plaatsen wil ik slechts aanwijzen welke de aandacht meer bijzonder trekken, omdat wij de nauwkeurigheid beter kunnen beoordeelen, of eenig lokaal belang en herneming, het verhaal medekomen verkondigen. (Verlofg hierna.)

De Heer Docter W. Mensart Oculist van Z. M. den Koning en practisekend oogarts te Amsterdam, zich thans in Gelderland bevindende, en volgens zijne gemaakte bepaling, ook alhier verwacht wordende en alzoo Dinsdag en Woensdag den 8 en 9 November in het Logement den Gouden Leeuw bij J. Chevalier zullende vertoeven, wenscht alzoo de daar in belangstellende, en die verlangd hebben bericht van zijne komst te mogen ontvangen, door dezer daer van kennis te geven. -- zullende de Heer MENSART in bovengemeld Logement, en op de bepaaldendagen, diegeen welke hem verlangen te Consulaten afwachten, terwijl ook de min vernuogende en arme Cataract blinden, zich deze gelegenheid kunnen ten nutte maken, en de Heer MENSART daar toe bereidvaardig zullen vinden.

ADVERTENTIE.

Heden nacht, ten half één ure, overleed, tot mijne diepe droefheid, mijn dierbare Echtgenoot, P. P. DEN DOCTER, voorzien te zijn met de laatste H. H. Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk, in den ouderdom van 72 jaren, waarvan ik 47 jaren met hem, in eene gelukkige Echtvereeniging, mogt doorbrengen.

Wid. P. DEN DOCTER.
Geb. C. WALTERS.

Mezo uit naam mijner kinderen.

Nijmegen,

den 4. November 1842.

Echtrige Eerbetuiging.

De LOGEMENTS-AFFAIRE zal op denzelfden voet gecombineerd worden.

Ontvangen bij ROGER VAN GULICK de nieuwe Verzameling **ALMANAR** Speelgoed.

Bij den Drukker en Uitgever dezès is van de pers gekomen en alom verzonden:

VOLKS.

ALMANAR

ROOMSCH-KATHOLIKEN,

1843.

Wettig en Jaarlijk.

Deze ALMANAK, die dit jaar met eene geheel nieuwe en duidelijke letter gedrukt is geworden, bevat behalve een netten kalender en eene fraaie steendrukplaat, het volgende belangrijk Mengelwerk:

ZAMENSPRAKEN.

De Berg Etna. Zamenspraken tusschen een Engelschman en een Stoiliaan. -- Eerste gesprek. Onder het opklimmen van den Etna. -- Tweede gesprek. Op den top van den Etna. -- Derde gesprek. Onder het afstijgen van den Etna.

GESCHIEDENISSEN.

Maria of het Bosch van Linthout. Een historisch tafereel uit de dertiende eeuw.

BRIEVEN.

Drie brieven over verschillende onderwerpen. -- Eerste brief. De banknoot. Waarin het middel wordt opgegeven, om met een klein som veel liefdeswerken te doen. -- Tweede brief. Het aambeld. Waarin geleerd wordt, dat men zich niet dood moet werken of men moet weten waarom. -- Derde brief. Het schip voor anker. Waarin wordt aangetoond, dat het meestal niet raadzaam is, zonder gewichtige redenen van positie te veranderen.

ALLERLEI.

DE ECHTSCHIEDING.

Dit Stuk dat in denzelfden vrolijken volkstrant geschreven is als vroeger FRANS en CORNELIA en HENDRIK en MARGARETHA, of het Huwlijks akkoord, beslaat een groot gedeelte van dezen ALMANAK en zal, vertrouwen wij, even zeer aan het publiek voldoen, als de zoo even gemelde vrolijke verhalen aan hetzelfde voldaan hebben.

De drie broeders of de gevolgen der geldzucht. -- Saxen toen het hieldensch was. Iets ter overweging. -- De leeuw van Florence. Een treffend voorbeeld van moederlijke liefde. -- Het dubbele huwelijk door een insect, verrijdeld.

DICHT.

Gedachte bij een onweder. -- Ave Maria. -- De jonge dochter op haar sterfbed liggende.

De Prijs van dezen ALMANAK blijft even als vroeger slechts

35 CENTS.

LEES HIER!

Op Woensdag den 8 November 1842 en volgende dag, Publieke Verkooping aan het Venu-Huis van de Wed. J. M. OFFERS, in de Hinthamerstraat, van onderscheidene soorten van TAPJITENGOED, KARPETTEN van verschillende grootten, MANUFACTUREN, RUBILAIRE GOEDEREN, en hetgeen verder zal worden geveild, ten zelve dage te zien.

ZEGT HET VOORT.

Gelduitzettingen

ROUBRENT

IN VERZEKERINGEN OP HET LEVEN.

De Maatschappij van Algemeens Assurantie op het LEVEN, de dotale Fondsen en de Overlevingen gevestigd te Brussel, en goedgekeurd door Koninklijk besluit van 12 Junij 1824, is tegenwoordig door Agenten in geheel het Rijk en in vreedde plaatsen, hare wezenlijke Kapitalen te openen tot nabij de **DRIEMILLIOEN VIJF HONDERD HUIZEND FRANCS**, en zij betaalt jaarlijks meer dan **DRIE MAAL HONDERD HUIZEND FRANCS** Eijfente. De Verrijtingen der Maatschappij hebben tot voorwerp de verzekeringen van Kapitalen betaalbaar te allen doot, of ingeval van jaren na een bepaald tijdstip, de constitution van LIFRENTEN, PENSIOENEN van Weduwen en Ambtenars, van HUWELIJS-GIFTEN aan de kinderen, VAN HOOP op LIFRENTEN van BENTEN, SCHULD-REKENTENISSEN, AKTIEN en ONROERENDE GOEDEREN. Zij koop insgelijke tijdzijdelijk GEBEED GELD of op LIFRENTEN, en ZIJN GEBRUIKEN en de NAAKTE EIGENDOMEN. Men kan zich de Prospectussen, Trefpen en alle wenschelijke inlichtingen bezorgen hetzij bij den Agent A. C. VAN DER MEULEN Junior, in de Hinthamerstraat, Wijk O, No. 66 te Amsterdam, of op het Secretariat Generaal der Maatschappij te Brussel, in de nieuwe Brusselaarsiraal No. 43.

Scouten Amsterdam

Inden Zaterdag den 5 November 1842, W. A. J. C. 52, Dito 5 C. 101, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. Ter Drukkerij van D. A. A. BEROOF, Boekdrukker.